Downloaded via the EU tax law app / web

Kaw?a C-288/07

Commissioners of Her Majesty’s Revenue & Customs

vs

Isle of Wight Council *et*

(talba g?al de?i?joni preliminari mressqa mill-High Court of Justice (England & Wales) (Chancery Division))

“Sitt Direttiva tal-VAT — Artikolu 4(5) — Attivitajiet imwettqa minn korp irregolat mid-dritt pubbliku — ?estjoni ta’ ?oni ta’ parking bi ?las — Distorsjoni tal-kompetizzjoni — Tifsira tal-espressjonijiet ‘iwassal g?al’ u ‘sinjifikanti’”

Sommarju tas-sentenza

1. *Dispo?izzjonijiet fiskali — Armonizzazzjoni tal-li?ijiet — Taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? — Sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud — Persuni taxxabbli — Korpi rregolati mid-dritt pubbliku*

(Direttiva tal-Kunsill 77/388 ,it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5))

2. *Dispo?izzjonijiet fiskali — Armonizzazzjoni tal-li?ijiet — Taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? — Sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud — Persuni taxxabbli — Korpi rregolati mid-dritt pubbliku*

(Direttiva tal-Kunsill 77/388, it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5))

3. *Dispo?izzjonijiet fiskali — Armonizzazzjoni tal-li?ijiet — Taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? — Sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud — Persuni taxxabbli — Korpi rregolati mid-dritt pubbliku*

(Direttiva tal-Kunsill 77/388, It-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5))

1. It-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva tal-Kunsill 77/388/KE, tas-17 ta’ Mejju 1977, fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg?, g?andu ji?i interpretat fis-sens li d-distorsjonijiet sinifikattivi tal-kompetizzjoni li g?alihom twassal l-e?enzjoni mit-taxxa tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku li ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i g?andhom ji?u evalwati fir-rigward tal-attività inkwistjoni, inkwantu tali, ming?ajr ma din l-evalwazzjoni tirrigwarda suq lokali inpartikolari.

Fil-fatt, korp irregolat mid-dritt pubbliku jista’ jkollu l-obbligu, skont il-li?i nazzjonali, li je?er?ita ?erti attivitajiet ta’ natura essenzjalment ekonomika fil-kuntest ta’ sistema legali li hija partikolari g?alih, fejn dawn l-istess attivitajiet jistg?u ukoll ji?u e?er?itati b’mod parallel minn operaturi privati, b’mod li l-e?enzjoni mit-taxxa fuq il-valur mi?jud ta’ dan il-korp tista’ jkollha b?ala ri?ultat li jse??u ?erti distorsjonijiet tal-kompetizzjoni.

It-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva huwa inti? sabiex ji?i evitat dan ir-ri?ultat mhux mixtieq, billi jipprovdi li l-attivitajiet elenkati b’mod pre?i? fl-Anness D ta’ din l-istess direttiva huma, “f’kull ka?”, sakemm ikunu tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, su??etti g?at-taxxa

fuq il-valjur mi?jud, ukoll meta dawn huma e?er?itati mill-korpi rregolati mid-dritt pubbliku li ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i. Fi kliem ie?or, l-e?enzjoni mit-taxxa fuq il-valur mi?jud tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku g?al dawn l-attivitajiet hija pre?unta li twassal g?al distorsjoni tal-kompetizzjoni, sakemm dawn l-attivitajiet ikunu tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu. B'hekk jirri?ulta mit-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva li l-intaxxar ta' dawn il-korpi jirri?ulta mill-e?er?izzju tal-attivitajiet elenkati fl-Anness D ta' din l-istess direttiva inkwantu tali, indipendentement mill-kwistjoni jekk korp irregolat mid-dritt pubbliku partikolari jiltaqax jew le ma' kompetizzjoni fuq livell tas-suq lokali li fih je?er?ita dawn l-istess attivitajiet.

Minbarra dan, jistg?u je?istu, fuq livell nazzjonali, attivitajiet o?ra ta' natura essenzjalment ekonomika, mhux elenkati fl-Anness D tas-Sitt Direttiva, fejn il-lista tista' tvarja minn Stat Membru g?all-ie?or jew minn settur ekonomiku g?all-ie?or, li huma e?er?itati b'mod parallel kemm mill-korpi rregolati mid-dritt pubbliku fil-kwalità tag?hom b?ala awtoritajiet pubbli?i kif ukoll minn operaturi privati. Huwa pre?i?ament g?al dawn l-attivitajiet li japplika t-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, li jipprovdi li l-korpi rregolati mid-dritt pubbliku, anki meta ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i, g?andhom ji?u kkunsidrati b?ala persuni taxxabbli sa fejn l-e?enzjoni tag?hom mit-taxxa tkun tista' twassal g?al distorsjoni sinjifikattiva tal-kompetizzjoni.

It-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva huma, konsegwentement, marbutin b'mod strett sa fejn isegwu l-istess g?an, ji?ifieri l-intaxxar tat-taxxa fuq il-valur mi?jud tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku, ukoll meta dawn tal-a??ar ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i. Dawn is-subparagrafi huma b'hekk su??etti g?all-istess lo?ika, li permezz tag?ha l-le?i?latur Komunitarju xtaq jillimita l-kamp ta' applikazzjoni tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku b?ala persuni mhux taxxabbli, sabiex ti?i osservata r-regola ?enerali, li tinsab fil-punt 1 tal-Artikolu 2 u l-Artikolu 4(1) u (2) ta' din id-direttiva, li tg?id li kull attività ta' natura ekonomika hija, b?ala prin?ipju, su??etta g?at-taxxa fuq il-valur mi?jud. Konsegwentement, it-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva g?andhom ji?u interpretati b'mod s?i?. Isegwi li l-intaxxar fuq il-valur mi?jud tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku, indipendentment mill-ba?i tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, jew fuq dik tat-tielet subparagrafu ta' din id-dispo?izzjoni, jirri?ulta mill-e?er?izzju ta' attività partikolari inkwantu tali, indipendentement mill-kwistjoni jekk dawn il-korpi jiltaqg?ux jew le ma' kompetizzjoni fuq il-livell tas-suq lokali li fih iwettqu din l-attività.

L-osservanza tal-prin?ipju ta' newtralità fiskali huwa ?gurat, peress illi l-korpi rregolati mid-dritt pubbliku kollha huma kemm intaxxati, kif ukoll e?entati mit-taxxa fuq il-valur mi?jud, l-unika e??ezzjoni g?al dan il-prin?ipju tikkon?erna biss ir-relazzjonijiet bejn dawn il-korpi u l-operaturi privati, u dan sa fejn id-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni jibqg?u ?g?ar. L-evalwazzjoni tal-e?istenza ta' distorsjoni tal-kompetizzjoni fir-rigward ta' kull wie?ed mis-swieq lokali li fihom l-awtoritajiet lokali joperaw l-attivitajiet tag?hom tippre?upponi evalwazzjoni sistematika mill-?did, fuq il-ba?i ta' anali?i ekonomi?i ta' spiss kumplessi, tal-kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni fuq bosta mis-swieq lokali, fejn id-determinazzjoni tista' tirri?ulta partikolarment diffi?li sa fejn id-delimitazzjoni tag?hom ma tikkoin?idix ne?essarjament mal-kompetenza territorjali tal-awtoritajiet lokali. F'dan il-ka?, la l-awtoritajiet lokali u lanqas l-operaturi privati ma huma f'po?izzjoni li jipprevedu bi?-?ertezza me?tie?a sabiex imexxu l-attivitajiet tag?hom kemm jekk, f'suq lokali partikolari, l-attività e?er?itata mill-awtoritajiet lokali tkunx jew le su??etta g?at-taxxa fuq il-valur mi?jud, li jo?loq ir-riskju li ji?u kompromessi l-prin?ipji ta' newtralità fiskali u ta' ?ertezza legali.

(ara l-punti 33-41, 46, 49, 51-53 u d-dispo?ittiv 1)

2. It-termini "iwassal g?al" skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? g?andhom ji?u interpretati fis-sens li jie?du inkunsiderazzjoni mhux biss il-kompetizzjoni attwali, i?da ukoll il-kompetizzjoni potenzjali, sa fejn il-possibbiltà g?al operatur privat li jid?ol fis-suq rilevanti tkun reali,

u mhux purament ipotetika.

Fil-fatt l-e?enzjoni mit-taxxa fuq il-valur mi?jud tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku skont l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva tikkostitwixxi deroga g?ar-regola ?enerali ta' intaxxar ta' kull attività ta' natura ekonomika, u b'hekk, din id-dispo?izzjoni g?andha ti?i interpretata b'mod strett. Madankollu, it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) ta' din id-direttiva jda??al mill-?did din ir-regola ?enerali sabiex jevita li l-e?enzjoni ta' dawn il-korpi twassal g?al distorsjonijiet sinifikattivi tal-kompetizzjoni. B'hekk din l-a??ar dispo?izzjoni ma tistax ti?i interpretata b'mod strett.

Madankollu, il-possibbiltà purament teoretika g?al operatur privat li jid?ol fis-suq rilevanti, li mhija sostnuta minn ebda element ta' fatt, minn ebda inferenza o??ettiva jew minn ebda anali?i tas-suq, ma tistax ti?i assimilata mal-e?istenza ta' kompetizzjoni potenzjali. Sabiex tkun hekk, din il-possibbiltà g?andha tkun reali, u mhux purament ipotetika.

(ara l-punti 60, 64-65 u d-dispo?ittiv 2)

3. L-espressjoni "sinjifikanti", skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-SittDirettiva 77/388, fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? g?andha tinftiehem fis-sens li d-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni attwali jew potenzjali g?andhom ikunu akbar minn dawk li huma tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu.

Fil-fatt, din l-espressjoni g?andha tinftiehem b?ala li hija inti?a sabiex tirrestrin?i l-kamp ta' applikazzjoni ta' e?enzjoni mit-taxxa, skont l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, tal-korpi g?al dawn l-attivitajiet. Madankollu jekk din l-espressjoni kellha tinftiehem b?ala li tfisser notevoli, jew e??ezzjonali, il-kamp ta' applikazzjoni tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku e?enti mit-taxxa ji?i esti? b'mod ?baljat. Min-na?a l-o?ra, kieku l-e?enzjoni mit-taxxa ta' dawn tal-a??ar kienet a??ettata biss fil-ka? fejn twassal biss g?al distorsjonijiet tal-kompetizzjoni tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, il-portata tag?ha ti?i effettivament ?irkoskritta.

Sussegwentement, jirri?ulta mit-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva li l-e?enzjoni mit-taxxa fuq il-valur mi?jud tal-korpi rregolati bid-dritt pubbliku g?al attivitajiet elenkati fl-Anness D ta' din id-direttiva tista' ti?i a??ettata sa fejn dawn l-attivitajiet huma tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, fejn b'hekk hemm pre?unzjoni li d-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni li jirri?ultaw minn hekk huma ukoll tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu. Peress illi t-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva huma marbutin fil-qrib sa fejn isegwu l-istess g?an u l-istess lo?ika, l-espressjoni "sinjifikanti" g?andha tinftiehem fis-sens li l-e?enzjoni mit-taxxa tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku tista' ti?i a??ettata biss fil-ka? fejn din twassal g?al distorsjonijiet tal-kompetizzjoni tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu.

Fl-a??ar nett, l-e?enzjoni mit-taxxa fuq il-valur mi?jud ta' dawn il-korpi, fl-ipote?ijiet fejn ma twassalx g?al distorsjoni tal-kompetizzjoni jew li twassal g?al distorsjonijiet tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, twassal g?all-?sara l-aktar ristretta possibbli g?all-prin?ipju ta' newtralità fiskali.

(ara l-punti 72-76, 78-79 u d-dispo?ittiv 3)

SENTENZA TAL-QORTI TAL-?USTIZZJA (Awla Manja)

16 ta' Settembru 2008(*)

"Sitt Direttiva tal-VAT – Artikolu 4(5) – Attivitajiet imwettqa minn korp irregolat mid-dritt pubbliku – ?estjoni ta' ?oni ta' parking bi ?las – Distorsjoni tal-kompetizzjoni – Tifsira tal-espressjonijiet 'iwassal g?al' u 'sinifikanti'"

Fil-Kaw?a C?288/07,

li g?andha b?ala su??ett talba g?al de?i?joni preliminari ta?t l-Artikolu 234 KE, imressqa mill-High Court of Justice (England & Wales) (Chancery Division) (ir-Renju Unit), permezz ta' de?i?joni tas-6 ta' Marzu 2007, li waslet fil-Qorti tal-?ustizzja fl-14 ta' ?unju 2007, fil-pro?edura

The Commissioners of Her Majesty's Revenue & Customs

vs

Isle of Wight Council,

Mid-Suffolk District Council,

South Tyneside Metropolitan Borough Council,

West Berkshire District Council,

IL-QORTI TAL-?USTIZZJA (Awla Manja),

komposta minn V. Skouris, President, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas u K. Lenaerts, Presidenti tal-Awla, G. Arestis , U. Lõhmus, A. Borg Barthet, M. Ileši?, J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh u A. Arabadjiev (Relatur), Im?allfin,

Avukat ?enerali: M. Poiares Maduro,

Re?istratur: C. Strömholm, Amministratur,

wara li rat il-pro?edura bil-miktub u wara s-seduta tal-1 ta' April 2008,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippre?entati:

– g?all-Isle of Wight Council, il-Mid-Suffolk District Council, is-South Tyneside Metropolitan Borough Council u l-West Berkshire District Council, minn J. Ghosh, QC, J. Henderson, barrister, u R. Genn, solicitor, kif ukoll minn L. Leach, adviser,

– g?all-Gvern tar-Renju Unit, minn Z. Bryanston-Cross, b?ala a?ent, assistita minn C. Vajda, QC, u B. Rayment, barrister,

– g?all-Irlanda, minn D. O'Hagan, b?ala a?ent, assistit minn A. Aston, SC, u N. Travers, BL,

– g?all-Gvern Taljan, minn I. M. Braguglia, b?ala a?ent, assistit minn G. De Bellis, avvocato dello Stato,

– g?all-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej, minn R. Lyal u M. Afonso, b?ala a?enti,

wara li semg?et il-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali, ippre?entati fis-seduta tat-12 ta’ ?unju 2008,

tag?ti l-pre?enti

Sentenza

1 It-talba g?al de?i?joni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva tal-Kunsill tas-17 ta’ Mejju 1977, fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? – Sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud: ba?i uniformi ta’ stima (?U L 145, p. 1, iktar’il quddiem is-“Sitt Direttiva”).

2 Din it-talba ?iet ippre?entata fil-kuntest ta’ kaw?i bejn il-Commissioners of Her Majesty’s Revenue & Customs (iktar’il quddiem il-“Commissioners”) u erba’ awtoritajiet lokali, ji?ifieri l-Isle of Wight Council, il-Mid-Suffolk District Council, is-South Tyneside Metropolitan Borough Council u l-West Berkshire District Council (iktar’il quddiem, flimkien, l-“awtoritajiet lokali kkon?ernati”), dwar l-intaxxar fuq il-valur mi?jud (iktar’il quddiem il-“VAT”) ta’ dawn l-awtoritajiet g?all-attivitajiet ta’ ?estjoni ta’ ?oni ta’ parking ta’ vetturi mag?luqa (“offstreet parking”) (iktar’il quddiem i?-“?oni ta’ parking”).

Il-kuntest ?uridiku

3 L-Artikolu 2 tas-Sitt Direttiva, li jinsab fit-Titolu II tag?ha intitolat “Applikazzjoni” jipprovdi:

“Dawn li ?ejjin g?andhom ikunu so??etti g?at-taxxa fuq il-valur mi?jud:

1. il-provvista ta’ o??etti u servizzi mag?mula bi ?las fit-territorju tal-pajji? minn persuna taxxabbli li ta?ixxi b?ala tali;

[...]”

4 L-Artikolu 4 tas-Sitt Direttiva, li jinsab fit-Titolu IV tag?ha, intitolat “Persuni Taxxabbli” jipprovdi:

“1. ‘Persuna taxxabbli’ tfisser kull persuna li b’mod indipendenti twettaq fi kwalunkwe post attività ekonomika msemmija fil-paragrafu 2, ikun x’ikun l-iskop jew ir-ri?ultati ta’ dik l-attività.

2. L-attivitajiet ekonomi?i msemmija fil-paragrafu 1 g?andhom jinkludu l-attivitajiet kollha ta’ produtturi, kummer?janti u persuni li jag?tu, mag?duda attivitajiet fil-minjieri u fl-agrikoltura u attivitajiet fil-professjonijiet. L-isfruttament ta’ proprjetà tan?ibbli jew intan?ibbli g?al skop ta’ d?ul minnha fuq ba?i kontinwa g?andu ukoll jitqies b?ala attività ekonomika.

[...]

5. Stati, awtoritajiet governattivi re?jonali u lokali u korpi o?ra regolati bid-dritt pubbliku m’g?andhomx jitqiesu b?ala persuni taxxabbli fir-rigward ta’ l-attivitajiet jew operazzjonijiet li huma jag?mlu b?ala awtoritajiet pubbli?i, ukoll meta ji?bru drittijiet, tariffi, kontribuzzjonijet jew ?lasijiet marbuta ma’ dawn l-attivitajiet jew operazzjonijiet.

I?da meta jid?lu biex jag?mlu dawn l-attivitajiet, huma g?andhom jitqiesu taxxabbli fir-rigward ta’ dawn l-attivitajiet jew operazzjonijiet, billi jekk jitqiesu b?ala persuni mhux taxxabbli dan iwassal g?al distorzjoni sinifikanti [distorsjoni sinjifikattiva] tal-kompetizzjoni.

F'kull ka?, dawn il-korpi g?andhom jitqiesu b?ala taxxabbli fir-rigward ta' l-attivitajiet imsemmija fil-lista li hemm fl-Anness D, i?da li l-attivitajiet ma jkunux tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu.

Stati Membri jistg?u iqisu attivitajiet ta' dawn il-korpi li jkunu e?enti bl-Artikolu 13 jew 28 b?ala attivitajiet li huma jag?mlu b?ala awtoritajiet pubbli?i".

5 L-Anness D tas-Sitt Direttiva, li g?aliha t-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tag?ha jag?mel referenza, telenka tlettax-il kategoriji ta' tran?azzjonijiet. Madankollu, il-?estjoni ta' postijiet ta' parking ma tidhirx fost dawn tal-a??ar.

6 L-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, li l-effett dirett tieg?u ?ie rrikonoxxut mill-Qorti tal-?ustizzja fis-sentenza tas-17 ta' Ottubru 1989, Comune di Carpaneto Piacentino *et* (231/87 u 129/88, ?abra p. 3233, punt 33), ma kienx ?ie traspost fid-dritt tar-Renju Unit.

Il-kaw?a prin?ipali u d-domandi preliminari

7 L-awtoritajiet lokali kkon?ernati jipproponu l-kiri ta' postijiet ta' parking ta' vetturi. Is-settur privat ukoll jipprovdi dan is-servizz.

8 Storikament, fir-Renju Unit, il-kollettivitajiet lokali huma kkunsidrati b?ala ntaxxati fuq il-VAT g?ad-d?ul tag?hom mill-?estjoni ta' ?oni ta' parking. Madankollu, wara d-de?i?joni tas-sentenza tal-14 ta' Di?embru 2000, Fazenda Pública (C-446/98, ?abra p. I-11435), madwar 127 kollettivitajiet lokali ressqu talbiet g?al rimbors tal-VAT li huma kienu pre?edentement ?allsu, billi kkunsidraw li, skont l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, huma ma kellhomx ikunu su??etti g?al din it-taxxa. L-ammont totali tat-talbiet g?al rimbors ippre?entati kien ta' GBP 129 miljun. Fir-rigward tal-ammont li jirrappre?enta t-talbiet kollha li jistg?u jitressqu, huwa indikat fid-de?i?joni tar-rinviju li r-Renju Unit tal-Gran Brittanja u tal-Irlanda ta' Fuq g?andu madwar 468 kollettivitajiet lokali.

9 Fil-kwistjonijiet tal-kaw?a prin?ipali, l-ammonti mitluba huma ta' GBP 1.6 miljun. Il-qorti tar-rinviju tirrileva li dawn il-kwistjonijiet huma ka?ijiet bi prova, peress illi l-awtoritajiet lokali kkon?ernati jikkostitwixxu kampjun rappre?entattiv tal-kollettivitajiet lokali kollha. Fil-fatt, l-Isle of Wight, il-Mid-Suffolk District Council, is-South Tyneside Metropolitan Bourough Council u l-West Berkshire District Council ji?guraw l-amministrazzjoni, rispettivament, ta' g?ira, ta' ?ona rurali, ta' ?ona urbana u ta' re?jun.

10 L-awtoritajiet lokali kkon?ernati kienu kkunsidaw li, skont interpretazzjoni korretta tad-dritt Komunitarju, huma ma kinux taxxabbli fuq il-VAT g?all-attività inkwistjoni, u g?alhekk talbu r-rimbors tal-VAT li kienu ?allsu qabel. Madankollu, il-Commissioners irrifjutaw li jag?tu dan ir-rimbors. Konsegwentemeent, dawn l-awtoritajiet lokali ppre?entaw rikors kontra d-de?i?joni tal-Commissioners quddiem il-VAT and Duties Tribunal, London. Peress li dde?ieda li l-kwistjoni tal-e?enzjoni tal-korpi rregolati bid-dritt pubbliku, fuq il-ba?i tat-tieni subparagarfu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, kellha ti?i su??etta g?al anali?i lejn kull wa?da mill-awtoritajiet lokali kkon?ernati, ji?ifieri "kull persuna taxxabbli", il-VAT and Duties Tribunal, London, wasal g?all-konklu?joni li l-e?enzjoni mill-VAT ta' dawn l-awtoritajiet ma twassalx g?al distorsjoni sinjifikattiva tal-kompetizzjoni. G?alhekk kull wa?da minn dawn l-awtoritajiet g?andha ti?i e?entata mill-VAT skont id-d?ul li hija tie?u mill-?estjoni ta' ?oni ta' parking.

11 Il-Commissioners ippre?entaw appell mid-de?i?joni tal-VAT and Duties Tribunal, London, quddiem il-High Court of Justice (England & Wales) (Chancery Division). L-argument prin?ipali tag?hom huwa li l-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva g?andu portata nazzjonali, li jirrikjedi li ssir evalwazzjoni globali fuq l-impatt li g?andha fis-settur privat kollu l-e?enzjoni mill-VAT mog?tija lill-

awtoritajiet lokali g?all-?estjoni ta' ?oni ta' parking. Dan l-appell jirrigwarda ukoll it-tifsira tat-termini "iwassal g?al" u "sinifikanti" li jinsabu fil-fra?i "billi jekk jitqiesu b?ala persuni mhux taxxabbli dan iwassal g?al distorzjoni sinifikattivi tal-kompetizzjoni" li tinsab fit-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva.

12 Kien f'dawn i?-?irkustanzi li l-High Court of Justice (England & Wales) (Chancery Division) idde?idiet li tissospondi l-pro?edimenti u tag?mel id-domandi preliminari li ?ejjin lill-Qorti tal-?ustizzja:

"1) L-espressjoni 'distorsjoni [...] tal-kompetizzjoni' g?andha ti?i evalwata g?al kull korp irregolat mid-dritt pubbliku b'mod li, fil-kuntest ta' din il-kaw?a, hija g?andha ti?i intepretata b'referenza g?as-settur jew g?as-setturi li fihom dan il-korp jopera ?oni ta' parking, jew b'referenza g?at-territorju nazzjonali kollu tal-Istat Membru?

2) Xi jfisser [it-terminu] 'iwassal'? B'mod partikolari, x'livell ta' probabbiltà jew x'livell ta' ?ertezza huwa me?tie? sabiex din il-kundizzjoni ti?i ssodisfatta?

3) Xi tfisser l-espressjoni 'sinifikanti'? B'mod partikolari, l-espressjoni 'sinifikanti' tirreferi g?al effett fuq il-kompetizzjoni li iktar milli tant ?g?ir li ma jkollux g?alfejn jitqies jew *de minimis*, huwa effett 'notevoli' jew effett 'e??ezzjonali'?"

Fuq id-domandi preliminari

Fuq l-ewwel domanda

Osservazzjonijiet ippre?entati lill-Qorti tal-?ustizzja

13 L-awtoritajiet lokali kkon?ernati jqisu li l-espressjoni "distorsjoni [...] tal-kompetizzjoni" g?andha ti?i evalwata g?al kull korp irregolat mid-dritt pubbliku b'mod li, fil-kuntest ta' din il-kaw?a, hija g?andha ti?i evalwata b'referenza g?at-territorju jew g?at-territorji li fihom dan il-korp jipproponi l-kiri tal-postijiet fil-postijiet ta' parking ta' vetturi, u mhux b'referenza g?al suq ipotetiku li jkopri t-territorju nazzjonli kollu ta' Stat Membru partikolari. Appro?? kuntrarju jkun inkoerenti fir-rigward tal-kun?ett stess ta' kompetizzjoni. Skont dawn l-awtoritajiet lokali, e?enzjoni mill-VAT mog?tija lil kull wa?da minnhom bl-ebda mod ma twassal g?al distorsjoni tal-kompetizzjoni fir-rigward ta' persuni privati li jipprovdu servizzi jew tal-awtoritajiet lokali li jinsabu, per e?empju, f'Glasgow, u iktar u iktar g?al distorsjoni "sinifikanti". Bl-istess mod, persuna li tixtieq tag?mel xiri fil-g?ira ta' Wight ma tipparkjax il-vettura tag?ha f'Manchester.

14 Il-Gvern tar-Renju Unit, filwaqt li jibba?a fuq il-prin?ipji fundamentali ta' newtralità fiskali u ta?-?ertezza legali, iqis li, b?ala prin?ipju, appro?? g?al "kull attività individwali", ji?ifieri li jikkunsidra s-suq nazzjonali kollu u mhux kull suq lokali, huwa l-iktar ra?onevoli g?all-finijiet tal-interpretazzjoni tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva. In-natura lokali tat-talba tfisser li, anki fi?-?ona li taqa' ta?t awtorità lokali partikolari, jistg?u je?istu diversi swieq lokali, fejn u?ud minnhom jistg?u jag?tu lok g?all-kompetizzjoni, filwaqt li o?rajn ma jkunux.

15 Skont l-Irlanda, jirri?ulta mill-?urisprduenza tal-Qorti tal-?ustizzja li l-Istati Membri huma liberi li jag??lu l-metodu l-iktar adegwat sabiex it-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva ji?u ttrasposti fid-dritt nazzjonali. Huwa obbligu ta' kull Stat Membru li jiddetermina liema huma l-attivitajiet imwettqa mill-Istat u l-korpi pubbli?i li, jekk ma jkunux su??etti g?all-VAT, iwasslu g?al distorsjoni sinifikanti tal-kompetizzjoni. L-Istati Membri jistg?u b'hekk jadottaw appro??i lokali, re?jonali jew nazzjonali.

16 Il-Gvern Taljan jipproponi li ji?u applikati l-prin?ipji li huma spe?ifi?i g?all-qasam tal-

kompetizzjoni. F'dan ir-rigward, huwa jag?mel referenza g?all-komunikazzjoni tal-Kummissjoni dwar id-definizzjoni tas-suq inkwistjoni g?all-finijiet tad-dritt Komunitarju tal-kompetizzjoni (?U 1997, C 372, p. 5) u jikkunsidra, fuq dan il-ba?i, li s-suq ?eografiku rilevanti, fil-kwistjonijiet tal-kaw?a prin?ipali, ma jista' bl-ebda ka? jikkostitwixxi s-suq nazzjonali kollu. Ma jistax ji?i ma?sub, fil-qasam ta' kiri ta' postijiet ta' parking ta' vetturi, li te?isti xi tip ta' kompetizzjoni bejn is-servizzi proposti minn bliet differenti.

17 Il-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej hija tal-fehma li g?andha tittie?ed inkunsiderazzjoni n-natura tal-attività u mhux il-kundizzjonijiet lokali ta' kompetizzjoni sabiex ji?i evalwat ir-riskju ta' distorsjoni tal-kompetizzjoni. Il-fondatezza ta' dan l-appro?? tista' ti?i dedotta mill-fatt li t-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva jipprovdi li l-operazzjonijiet elenkati fl-Anness D tag?ha g?andhom, f'kull ka?, ikunu su??etti g?all-VAT, sakemm huma tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu. Billi tag?mel dan, is-Sitt Direttiva b'mod ?ar tie?u l-ipote?i li r-relazzjoni ta' kompetizzjoni u r-riskju ta' distorsjonijiet li jirri?ulta minn hekk g?andhom ji?u ddeterminati b'mod astratt fir-rigward tan-natura stess tal-attività u ming?ajr referenza g?all-kundizzjonijiet lokali.

Ir-risposta tal-Qorti tal-?ustizzja

18 Preliminarjament, g?andu ji?i mfakkar li, skont l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, Stati, awtoritajiet governattivi re?jonali u lokali u korpi o?ra rregolati bid-dritt pubbliku m'g?andhomx jitqiesu b?ala persuni taxxabbli fir-rigward tal-attivitajiet jew operazzjonijiet li huma jag?mlu b?ala awtoritajiet pubbli?i

19 Hekk kif il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet diversi drabi, ?ew? kundizzjonijiet g?andhom ji?u ssodisfatti kumulattivament sabiex din id-dispo?izzjoni tkun applikabbli, ji?ifieri l-e?istenza ta' attivitajiet minn korp irregolat mid-dritt pubbliku u l-e?er?izzju ta' attivitajiet imwettqa b?ala awtorità pubblika (ara f'dan is-sens, b'mod partikolari, is-sentenzi tal-25 ta' Lulju 1991, Ayuntamiento de Sevilla, C-202/90, ?abra p. I-4247, punt 18, u Fazenda Pública, i??itata iktar'il fuq, punt 15).

20 Fir-rigward tal-ewwel ta' dawn il-kundizzjonijiet, huwa pa?ifiku li l-awtoritajiet lokali kkon?ernati huma korpi rregolati mid-dritt pubbliku skont l-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva.

21 Fir-rigward tat-tieni kundizzjoni, g?andu ji?i mfakkar li l-attivitajiet imwettqa b?ala awtoritajiet pubbli?i skont din l-istess dispo?izzjoni huma dawk imwettqa minn korpi rregolati mid-dritt pubbliku fil-kuntest tas-sistema legali partikolari tag?hom, bl-esklu?joni tal-attivitajiet li huma je?e?itaw fl-istess kundizzjonijiet legali b?all-operaturi ekonomi?i privati (ara, b'mod partikolari, is-sentenza Fazenda Pública, i??itata iktar'il fuq, punt 17, u l-?urisprudenza ??itata).

22 Fid-dawl tan-natura tal-anali?i li g?andha ssir, hija l-qorti nazzjonali li g?andha tikkwalifika l-attività inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali fir-rigward tal-kriterju applikat iktar'il fuq (sentenzi tas-17 ta' Ottubru 19889, Comune di Carpaneto Piacentino *et*, i??itata iktar'il fuq, punt 16; tal-15 ta' Mejju 1990, Comune di Carpaneot Piacentino *et* , C-4/89, ?abra p. I-1869, punt 11, u Fazenda Pública, i??itata iktar'il fuq, punt 23).

23 Il-kwistjoni jekk fil-kwistjonijiet fil-kaw?a prin?ipali, l-awtoritajiet lokali kkon?ernati ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i ma kinitx is-su??ett ta' rinviju quddiem il-Qorti tal-?ustizzja, bla ?sara g?al verifika mill-qorti tar-rinviju, g?andha ssir l-ipote?i li l-attività inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali g?andha ti?i kkunsidrata, g?all-finijiet ta' din it-talba g?al de?i?joni preliminari, b?ala li taqa' ta?t l-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva.

24 G?andu ukoll ji?i mfakkar li, anki meta l-awtoritajiet lokali je?er?itaw tali attività b?ala awtoritajiet pubbli?i, huma g?andhom jitqiesu b?ala persuni taxxabbli, skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, sa fejn l-e?enzjoni tag?hom mit-taxxa tkun tista' twassal g?al

distorsjoni sinjifikanti tal-kompetizzjoni. Il-qorti tar-rinviju tistaqsi, dwar dan is-su??ett, dwar jekk dawn id-distorsjonijiet g?andhomx ji?u evalwati b'referenza g?as-swieq lokali li fihom topera kull wa?da mill-awtoritajiet lokali kkon?ernati jew b'referenza g?all-attività, hekk kif hija e?er?itata fit-territorju nazzjonali kollu.

25 Sabiex ting?ata risposta g?al din id-domanda, hemm lok li, fin-nuqqas ta' indikazzjonijiet fit-test stess tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, li jittie?du inkunsiderazzjoni l-istruttura u l-g?an ta' din id-direttiva, kif ukoll il-po?izzjoni tal-Artikolu 4(5), fis-sistema komuni tal-VAT stabbilita minn din id-direttiva.

26 G?andu ji?i enfasizzat, f'dan ir-rigward, li huma su??etti g?all-VAT, b?ala regola ?enerali u skont il-punt 1 tal-Artikolu 2 ta' din l-istess direttiva, il-provvista ta' servizzi mag?mula bi ?las.

27 Hija barra minn hekk ikkunsidrata b?ala persuna taxxabbli, skont l-Artikolu 4(1) tas-Sitt Direttiva, kull persuna li b'mod indipendenti twettaq fi kwalunkwe post attività ekonomika msemmija fit-tieni subparagrafu tal-istess Artikolu, ikun x'ikun l-iskop jew ir-ri?ultati ta' din l-attività. Dan il-kun?ett ta' "attivitajiet ekonomi?i" huwa ddefinit fit-tieni subparagrafu fuq imsemmi b?ala li jinkludi l-attivitajiet kollha ta' produttur, ta' kummer?jant jew ta' persuna li tipprovdi servizz (sentenza tas-26 ta' ?unju 2007, T-Mobile Austria *et*, C-284/04, ?abra p. I-5189, punt 33).

28 L-Artikolu 4 tas-Sitt Direttiva jag?ti kamp ta' applikazzjoni wiesg?a ?afna lill-VAT (ara s-sentenzi tas-26 ta' Marzu 1987, Il-Kummissjoni vs L-Olanda, 235/85, ?abra p. 1471, punt 7, u tal-4 ta' Di?embru 1990, van Tiem, C-186/89, ?abra p. I-4363, punt 17).

29 Madankollu g?andu ji?i ppre?i?at f'dan ir-rigward li huma biss previsti minn din l-a??ar dispo?izzjoni l-attivitajiet li g?andhom natura ekonomika (ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tal-11 ta' Lulju 1996, Régie dauphinoise, C-306/94, ?abra p. I-3695, punt 15; tad-29 ta' April 2004, EDM, C-77/01, ?abra p. I-4295, punt 47; tas-26 ta' Mejju 2005, Kretztechnik, C-465/03, ?abra p. I-4357, punt 18, kif ukoll T-Mobile Austria *et*, i??itata iktar'il fuq, punt 34).

30 Huwa biss b'deroga g?al din ir-regola ?enerali li ?erti attivitajiet ta' natura ekonomika mhumiex su??etti g?all-VAT. Tali deroga hija prevista fl-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, li jipprovdi li l-attivitajiet imwettqa minn korp irregolat mid-dritt pubbliku li ja?ixxi b?ala awtorità pubblika mhumiex su??etti g?at-taxxa.

31 Din id-deroga tirreferi prin?ipalment g?all-attivitajiet imwettqa mill-korpi rregolati mid-dritt pubbliku inkwantu awtoritajiet pubbli?i li, filwaqt li huma ta' natura ekonomika, mhuma marbutin fil-qrib mal-u?u ta' prerogattivi ta' setg?a pubblika. F'dawn il-kundizzjonijiet, l-e?enzjoni mill-VAT ta' dawn il-korpi g?al dawn l-attivitajiet m'g?andhiex potenzjalment effett antikompetittiv, peress illi dawn tal-a??ar huma ?eneralment imwettqa mis-settur privat b'mod esklu?iv jew kwa?i-esklu?iv.

32 Madankollu, ukoll meta dawn il-korpi je?er?itaw tali attivitajiet fil-po?izzjoni tag?hom b?ala awtoritajiet pubbli?i, huma g?andhom ji?u kkunsidrati b?ala persuni taxxabbli, skont it-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, billi jekk jitqiesu b?ala persuni mhux taxxabbli dan iwassal g?al distorsjoni sinjifikattiva tal-kompetizzjoni, jew ukoll, jekk dawn l-attivitajiet, sa fejn mhumiex tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, huma elenkati fl-Anness D ta' din l-istess direttiva.

33 Korp irregolat mid-dritt pubbliku jista', b'hekk, ikollu l-obbligu, skont id-dritt nazzjonali, li je?er?ita ?erti attivitajiet ta' natura essenzjalment ekonomika fil-kuntest ta' sistema legali li hija partikolari g?alih, fejn dawn l-istess attivitajiet jistg?u ukoll ji?u e?er?itati b'mod parallel minn operaturi privati, b'mod li l-e?enzjoni mill-VAT ta' dan il-korp tista' jkollha b?ala ri?ultat li jse??u ?erti distorsjonijiet tal-kompetizzjoni.

34 Huwa dan ir-ri?ultat mhux mixtieq li l-le?i?latur Komunitarju fittex li jevita billi pprovda, fit-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, li l-attivitajiet elenkati b'mod pre?i? fl-Anness D ta' din l-istess direttiva (ji?ifieri t-telekomunikazzjonijiet, il-provvista ta' ilma, gass, elettriku u stim, it-trasport tal-o??etti, is-servizzi tal-port u tal-ajruport, it-trasport tal-passi??ieri, e??) huma, "f'kull ka?", sakemm ikunu tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, su??etti g?all-VAT, ukoll meta dawn huma e?er?itati mill-korpi rregolati mid-dritt pubbliku li ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i.

35 Fi kliem ie?or, l-e?enzjoni mill-VAT tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku g?al dawn l-attivitajiet hija pre?unta li twassal g?al distorsjoni tal-kompetizzjoni, sakemm dawn l-attivitajiet ikunu tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu. B'hekk jirri?ulta b'mod ?ar mill-kliem tat-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva li l-intaxxar tal-VAT ta' dawn il-korpi jirri?ulta mill-e?er?izzju tal-attivitajiet elenkati fl-Anness D ta' din l-istess direttiva inkwantu tali, indipendentement mill-kwistjoni jekk korp irregolat mid-dritt pubbliku partikolari jiltaqax jew le ma' kompetizzjoni fuq livell tas-suq lokali li fih je?er?ita dawn l-istess attivitajiet.

36 Minbarra dan, jistg?u je?istu, fuq livell nazzjonali, attivitajiet o?ra ta' natura essenzjalment ekonomika, mhux elenkati fl-Anness D tas-Sitt Direttiva, fejn il-lista tista' tvarja minn Stat Membru g?all-ie?or jew minn settur ekonomiku g?al ie?or, li huma e?er?itati b'mod parallel kemm mill-korpi rregolati mid-dritt pubbliku fil-kwalità tag?hom b?ala awtoritajiet pubbli?i kif ukoll minn operaturi privati.

37 Huwa pre?i?ament g?al dawn l-attivitajiet li japplika t-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, li jipprovdi li l-korpi rregolati mid-dritt pubbliku, anki meta ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i, g?andhom jitqiesu li huma persuni taxxabbli g?aliex jekk jitqiesu li huma persuni mhux taxxabbli dan iwassal g?al distorsjoni sinjifikattiva tal-kompetizzjoni.

38 It-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva huma, b'konswegwenza, marbutin b'mod strett sa fejn isegwu l-istess g?an, ji?ifieri l-intaxxar tal-VAT tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku, ukoll meta dawn tal-a??ar ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i. Dawn is-subparagrafi huma b'hekk su??etti g?all-istess lo?ika, li permezz tag?ha l-le?i?latur Komunitarju xtaq jillimita l-kamp ta' applikazzjoni tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku b?ala persuni mhux taxxabbli, sabiex ti?i osservata r-regola ?enerali, li tinsab fil-punt 1 tal-Artikolu 2 u l-Artikolu 4(1) u (2) ta' din id-direttiva, li tg?id li kull attività ta' natura ekonomika hija, b?ala prin?ipju, su??etta g?all-VAT.

39 Konsegwentement, it-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva g?andhom ji?u interpretati b'mod s?i?.

40 Isegwi li l-intaxxar fuq il-VAT tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku, indipendentment mill-ba?i tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, jew fuq dik tat-tielet subparagrafu ta' din id-dispo?izzjoni, jirri?ulta mill-e?er?izzu ta' attività partikolari inkwantu tali, indipendentement mill-kwistjoni jekk dawn il-korpi jiltaqg?ux jew le ma' kompetizzjoni fuq il-livell tas-suq lokali li fih iwettqu din l-attività.

41 Din il-konklu?joni hija barra minn hekk ikkorroborata mill-prin?ipji ?enerali tad-dritt Komunitarju applikabbli fil-qasam fiskali, b?all-prin?ipji ta' newtralità fiskali u ta' ?ertezza legali.

42 B’hekk, il-prin?ipju ta’ newtralità fiskali, prin?ipju fundamentali tas-sistema komuni ta’ VAT (ara, b’mod partikolari, is-sentenza tal-21 ta’ Frar 2006, Halifax *et*, C-255/02, ?abra p. I-1609, punt 92), jipprekludi li operaturi ekonomi?i li jeffettwaw l-istess operazzjonijiet ji?u ttrattati b’mod differenti fil-qasam ta’ ntaxxar tal-VAT (ara, b’mod partikolari, is-sentenza tas-7 ta’ Settembru 1999, Gregg, C-216/97, ?abra p. I-4947, punt 20).

43 F’dan ir-rigward, g?andu ji?i mfakkar li t-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva huwa inti? sabiex ji?gura l-osservanza tal-prin?ipju ta’ newtralità fiskali (sentenza tat-8 ta’ ?unju 2006, Feuerbestattungsverein Halle, C-430/04, ?abra p. I-4999, punt 24).

44 Jekk huwa veru li s-Sitt Direttiva jipprovdi ?erti derogi li jistg?u jikkompromettu sa ?ertu punt l-applikazzjoni tal-prin?ipju ta’ newtralità fiskali, b?ad-deroga prevista fit-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tat-2 ta’ ?unju 2005, Waterschap Zeeuws Vlaanderen, C-378/02, ?abra p. I-4685, punt 43), sa fejn din id-dispo?izzjoni tippermetti l-e?enzjoni mill-VAT tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku sa fejn l-e?enzjoni tag?hom twassal biss g?al distorsjonijiet ?g?ar tal-kompetizzjoni, xorta jibqa’ l-fatt li din id-deroga g?andha ti?i interpretata b’mod li ssir l-inqas ?sara possibbli g?al dan il-prin?ipju.

45 Madankollu, l-argument difi? mill-awtoritajiet lokali kkon?ernati jwassal sabiex ji?u intaxxati biss fuq il-VAT ?erti awtoritajiet lokali bl-e??ezzjoni tal-o?rajn, skont distorsjonijiet ta’ kompetizzjoni li jkunu jew le prodotti fuq kull wie?ed mis-swieq lokali li fihom dawn l-awtoritajiet lokali joperaw, g?alkemm il-provvista ta’ servizzi inkwistjoni, ji?ifieri l-?estjoni ta’ ?oni ta’ parking, hija essenzjalment l-istess. B’hekk, dan l-argument jimplika mhux biss li l-operaturi privati huma ttrattati b’mod differenti mill-korpi rregolati mid-dritt pubbliku fl-ipote?i fejn l-e?enzjoni ta’ dawn tal-a??ar twassal biss g?al distorsjonijiet ?g?ar tal-kompetizzjoni, i?da ukoll li trattament differenzjat ji?i stabbilit fi ?dan stess tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku.

46 Min-na?a l-o?ra, jekk dawn id-distorsjonijiet huma analizzati b’riferiment g?all-attività inkwantu tali, indipendentement mill-kundizzjonijiet ta’ kompetizzjoni li jipprevalu fuq suq lokali partikolari, l-osservanza tal-prin?ipju ta’ newtralità fiskali huwa ?gurat, peress illi l-korpi rregolati mid-dritt pubbliku kollha huma kemm huma ntaxxati, kif ukoll e?entati mill-VAT, l-unika e??ezzjoni g?al dan il-prin?ipju tikkon?erna biss ir-relazzjonijiet bejn dawn il-korpi u l-operaturi privati, u dan sa fejn id-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni jibqg?u ?g?ar.

47 Minbarra dan, hekk kif fakkret il-Qorti tal-?ustizzja f’diversi okka?jonijiet, il-le?i?lazzjoni Komunitarja g?andha tkun ?erta u l-applikazzjoni tag?ha g?andha tkun prevedibbli g?all-persuni (ara, b’mod partikolari, is-sentenzi tat-22 ta’ Novembru 2001, L-Olanda vs Il-Kunsill, C-301/97, ?abra p. I-8853, punt 43, kif ukoll Halifax *et*, i??itata iktar’il fuq, punt 72). Dan l-imperattiv ta’ ?ertezza legali japplika b’?erta sa??a partikolari meta dan huwa regolament li jista’ jinkludi obbligi finanzjarji, sabiex il-persuni interessati jistg?u jkunu jafu b’?ertezza l-estensjoni tal-obbligu li dan jimponi fuqhom (ara, b’mod partikolari, is-sentenzi tal-15 ta’ Di?embru 1987, L-Olanda vs Il-Kummissjoni, 326/85, ?abra p. 5091, punt 24, u tad-29 ta’ April 2004, Sudholz, C-17/01, ?abra p. I-4243, punt 34).

48 Madankollu, il-prin?ipju ta’ ?ertezza legali, li jag?mel parti mis-sistema legali Komunitarja, g?andu ji?i osservat kemm mill-istituzzjonijiet Komunitarji kif ukoll mill-Istati Membri meta dawn je?er?itaw is-setg?at mog?tija lilhom mid-direttivi Komunitarji (ara s-sentenza tas-26 ta’ April 2005, “Goed Wonen”, C-376/02, ?abra p. I-3445, punt 32).

49 B’hekk, l-argument li jg?id li d-distorsjonijiet ta’ kompetizzjoni, skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, g?andhom ji?u evalwati fir-rigward ta’ kull wie?ed mis-swieq lokali li fihom l-awtoritajiet lokali jipproponu l-kiri ta’ postijiet f’parkings ta’ vetturi jippre?upponi

evalwazzjoni sistematika mill-?did, fuq il-ba?i ta' anali?i ekonomi?i ta' spiss kumplessi, tal-kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni fuq bosta mis-swieq lokali, fejn id-determinazzjoni tista' tirri?ulta partikolarment diffi?li sa fejn id-delimitazzjoni tag?hom ma tikkoin?idix ne?essarjament mal-kompetenza territorjali tal-awtoritajiet lokali. Minbarra dan, diversi swieq lokali jistg?u je?istu fit-territorju tal-istess awtorità lokali.

50 Tali sitwazzjoni tista', konsegwentement, tipprovoka diversi kontenzjonijiet wara kull bdil li jaffettwa l-kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni li jipprevalu f'suq lokali partikolari.

51 B'hekk, la l-awtoritajiet lokali u lanqas l-operaturi privati ma huma f'po?izzjoni li jipprevedu bi?-?ertezza me?tie?a sabiex imexxu l-attivitajiet tag?hom jekk, f'suq lokali partikolari, l-attività e?er?itata mill-awtoritajiet lokali ta' ?oni ta' parking ta' vetturi bi ?las ikun jew le su??ett g?all-VAT.

52 B'hekk din is-sitwazzjoni to?loq ir-riskju li ji?u kompromessi l-prin?ipji ta' newtralità fiskali u ta' ?ertezza legali.

53 Konsegwentement, l-ewwel domanda g?andha ting?atlha r-risposta li t-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva g?andu ji?i interpretat fis-sens li d-distorsjonijiet sinifikattivi tal-kompetizzjoni li g?alihom twassal l-e?enzjoni mit-taxxa tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku li ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i g?andhom ji?u evalwati fir-rigward tal-attività inkwistjoni, inkwantu tali, ming?ajr ma din l-evalwazzjoni tirrigwarda suq lokali inpartikolari.

Fuq it-tieni domanda

54 Permezz tat-tieni domanda tag?ha, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk it-termini "iwassal g?al" distorsjoni sinjifikattiva tal-kompetizzjoni, skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva g?andhomx ji?u interpretati fis-sens li jie?u inkunsiderazzjoni biss il-kompetizzjoni attwali jew fis-sens li jirreferi ukoll g?all-kompetizzjoni potenzjali. Din il-qorti titlob ukoll li tippre?i?a liema huwa l-livell ta' probabbiltà me?tie? sabiex ti?i ssodisfatta din il-kundizzjoni.

Osservazzjonijiet ippre?entati lill-Qorti tal-?ustizzja

55 Filwaqt li bba?aw fuq il-punt 139 tal-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali Kokott fil-kaw?a li tat lok g?as-sentenza tas-26 ta' ?unju 2007, Hutchison 3G *et* (C-369/04, ?abra p. I-5247), l-awtoritajiet lokali kkon?ernati iqisu li t-termini "iwassal g?al" g?andhom ji?u interpretati fis-sens li huma jimponu l-e?istenza ta' riskju reali u serju ta' distorsjonijiet tal-kompetizzjoni.

56 Il-Gvern tar-Renju Unit iqis li t-termini "iwassal g?al" ("would lead to") jistg?u jitbiddlu ma' l-espressjoni "jista' jag?i lok g?al" ("could lead to") li l-Qorti tal-?ustizzja tu?a' fis-sentenzi Comune di Carpaneto Piacentino *et*, i??itata iktar'il fuq, li jkun koerenti ukoll mal-anali?i mag?mula mill-Avukat ?enerali Kokott fil-punti 127 u 131 tal-konklu?jonijiet tag?ha fil-kaw?a li tat lok g?as-sentenza Hutchinson 3G *et*, i??itata iktar'il fuq. Huwa j?id jg?id li di?à te?isti, minn na?a, kompetizzjoni bejn l-impri?i privati u l-awtoritajiet lokali f'diversi re?juni tar-Renju Unit kif ukoll, min-na?a l-o?ra, kompetizzjoni potenzjali f're?juni o?ra fejn, sallum, ebda operatur privat mhuwa pre?enti.

57 Skont l-Irlanda, it-termini "iwassal g?al" jimponu fuq l-awtoritajiet nazzjonali kompetenti li g?andhom l-obbligu li japplikaw l-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva li ji?guraw ru?hom li r-riskju ta' distorsjonijiet jippre?enta natura ta' probabbiltà, u mhux li sempli?ement ikun jista' jse??.

58 Il-Gvern Taljan jikkunsidra li, jekk ?ertezza assoluta mhijiex ne?essarja fil-qasam, it-termini “iwassal g?al” g?andhom jinftehmu fis-sens li r-riskji ta’ distorsjoni ta’ kompetizzjoni, li jirri?ultaw mill-e?er?izzju ta’ attività mhux su??etta g?all-VAT, jirrappre?entaw probabbiltà kbira u mhux sempli?i possibbiltà.

59 Il-Kummissjoni ssosnti li, sabiex ji?i ?gurat li l-korpi pubbli?i u l-operaturi privati jitqieg?du fuq livell ugwali fir-rigward tal-kundizzjonijiet ta’ kompetizzjoni, nuqqas ta’ ostakolu g?ad-d?ul tal-operaturi privati fis-suq inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali huwa me?tie?. B’hekk, hija tikkunsidra li t-termini “iwassal g?al” jinkludu l-kompetizzjoni potenzjali. Huwa bi??ejjed, f’dan ir-rigward, jekk te?isti possibbiltà ta’ d?ul reali, f’dan is-suq, ta’ operaturi privati li jsibu ru?hom f’kompetizzjoni mal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku kkon?ernati.

Ir-risposta tal-Qorti tal-?ustizzja

60 G?andu ji?i mfakkar, hekk kif jirri?ulta mill-punt 30 ta’ din is-sentenza, li l-e?enzjoni mit-taxxa fuq il-valur mi?jud tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku skont l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva tikkostitwixxi deroga g?ar-regola ?enerali ta’ ntaxxar ta’ kull attività ta’ natura ekonomika, u b’hekk din id-dispo?izzjoni g?andha ti?i interpretata b’mod strett. Madankollu, fir-rigward tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) ta’ din id-direttiva, g?andu ji?i kkonstatat li dan ida??al mill-?did din ir-regola ?enerali sabiex jevita li l-e?enzjoni ta’ dawn il-korpi twassal g?al distorsjonijiet sinifikattivi tal-kompetizzjoni. B’hekk din l-a??ar dispo?izzjoni ma tistax ti?i interpretata b’mod strett.

61 Madankollu, il-portata tal-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva hija applikata b’mod mhux korrett jekk l-intaxxar ta’ dawn il-korpi, skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) ta’ din id-direttiva, kellu jkun limitat g?all-uni?i ka?ijiet ta’ distorsjoni ta’ kompetizzjoni attwali, li jippermetti li dawn il-korpi ma ji?ux intaxxati meta huma jkunu biss potenzjalment ikkonfrontati bil-kompetizzjoni.

62 Madankollu, l-e?enzjoni mill-VAT ta’ dawn l-istess korpi jista’ jwassal wa?du li jiddisswadi l-kompetituri potenzjali milli jid?lu fis-suq tal-kiri ta’ postijiet fil-parking ta’ vetturi.

63 Isegwi li l-espressjoni “iwassal g?al” skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direrttiva tie?u inkunsiderazzjoni mhux biss il-kompetizzjoni attwali, i?da ukoll il-kompetizzjoni potenzjali.

64 Madankollu, il-possibbiltà purament teoretika g?al operatur privat li jid?ol fis-suq rilevanti, li mhija sostnuta minn ebda element ta’ fatt, minn ebda inferenza o??ettiva jew minn ebda anali?i tas-suq, ma tistax ti?i assimilata mal-e?istenza ta’ kompetizzjoni potenzjali. Sabiex tkun hekk, din il-possibbiltà g?andha tkun reali, u mhux purament ipotetika.

65 Konsegwentement, it-tieni domanda g?andha tibg?atlha r-risposta li l-kliem “iwassal g?al” skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva g?andhom ji?u interpretati fis-sens li jie?du inkunsiderazzjoni mhux biss il-kompetizzjoni attwali, i?da ukoll il-kompetizzjoni potenzjali, sa fejn il-possibbiltà g?al operatur privat li jid?ol fis-suq rilevanti tkun reali, u mhux purament ipotetika.

Fuq it-tielet domanda

66 It-tielet domanda tirrigwarda l-interpretazzjoni li g?andha ting?ata tal-espressjoni “sinifikanti” skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva u, b’mod partikolari, dwar il-kwisjtoni jekk g?andhiex ti?i interpretata b?ala li tfisser “iktar milli tant ?g?ira li ma jkollhiex g?alfejn titqies jew *de minimis*”, “notevoli” jew ukoll “e??ezzjonali”.

Osservazzjonijiet ippre?entati lill-Qorti tal-?ustizzja

67 Skont l-awtoritajiet lokali kkon?ernati, l-espressjoni “sinifikanti” timplika l-e?istenza ta’ “effett ?favorevoli sinifikattiv” jew ta’ “effett e??ezzjonali” fuq il-kompetituri tal-korp irregolat mid-dritt pubbliku jew ta’ effett barra dak li jirri?ulta mis-sempli?i fatt li l-korp pubbliku ma jiffatturax il-VAT, filwaqt li l-kompetituri tag?hom li ?ejjin mis-settur privat jiffatturawhom. Huma jsostnu ru?hom, f’dan ir-rigward, fuq il-punt 41 tal-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali Jacobs fil-kaw?a li tat lok g?as-sentenza Waterschap Zeeuws Vlaanderen, i??itata iktar’il fuq, li g?id li t-terminu “sinifikanti” huma sinonimi ma’ “e??ezzjonali”.

68 Il-Gvern tar-Renju Unit iqis li t-terminu “sinifikanti” jirreferu g?al kull distorsjoni tal-kompetizzjoni li mhijiex tant ?g?ira li ma jkollhiex g?alfejn titqies jew *de minimis*. Huwa j?id jg?id, f’dak li jikkon?erna l-u?u tat-terminu “e??ezzjonali” mill-Avukat ?enerali Jacobs fil-punt 41 tal-konklu?jonijiet tieg?u fil-kaw?a li tat lok g?as-sentenza Waterschap Zeeuws Vlaanderen, i??itata iktar’il fuq, li l-Qorti tal-?ustizzja la segwiet lil dawn tal-a??ar u lanqas ma rrepetiet dan it-terminu.

69 Skont l-Irlanda, l-espressjoni “sinifikanti” tfisser li d-distorsjonijiet ta’ kompetizzjoni g?andhom ikunu sinifikattivi u kunsiderevoli, fis-sens li g?andhom jo?olqu r-riskju li jaffettwaw b’mod kunsiderevoli l-kundizzjonijiet ta’ kompetizzjoni li, kieku f’sitwazzjoni o?ra, jipprevalu fuq is-suq inkwistjoni, u dan g?ad-dannu manifest tal-operaturi privati kkon?ernati.

70 Il-Gvern Taljan iqis li l-espressjoni “sinifikanti” g?andha ti?i interpretata b?ala li tfisser “ta’ sinifikat tal-anqas kunisiderevoli jew notevoli, u mhux biss li hija tant ?g?ira li ma jkollhiex g?alfejn titqies”.

71 Il-Kummissjoni hija tal-fehma li l-espressjoni “sinfikanti” tirreferi g?al distorsjoni li mhijiex insinjifikanti jew li hija tant ?g?ira li ma jkollhiex g?alfejn titqies. Hija tibba?a ru?ha, f’dan ir-rigward, fuq it-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, moqri flimkien mal-Anness D tag?ha, li jg?id li l-attivitajiet elenkati f’dan l-Anness D g?andhom ikunu su??etti g?all-VAT sakemm huma “ma jkunux tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu”. Ir-rwol ta’ dan it-tielet subparagrafu huwa, f’kull ka?, li jissu??etta g?all-VAT ?erti kategoriji ta’ attivitajiet, li kieku f’ka? kuntarju jkunu jridu ji?u evalwati fid-dawl tat-tieni subparagrafu ta’ dan l-Artikolu 4(5). Dawn i?-?ew? subparagrafi jsegwu l-istess lo?ika u minn dan jista’ ji?i dedott li, meta u?a t-termini “tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu”, il-le?i?latur xtaq jiddeskrivi l-attivitajiet li ma jwasslux g?al distorsjoni “sinifikanti” tal-kompetizzjoni.

Ir-risposta tal-Qorti tal-Prim’Istanza

72 G?andu ji?i enfasizzat, l-ewwel nett, li hekk kif jirri?ulta mill-punt 60 ta’ din is-sentenza, l-intaxxar tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku g?all-attivitajiet ta’ natura ekonomika li huma je?er?itaw b?ala awtoritajiet pubbli?i, kif previst fit-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, jistabbilixxi mill-?did ir-regola ?enerali tal-intaxxar ta’ kull attività ta’ natura ekonomika sabiex ji?i evitat li n-nuqqas ta’ ntaxxar ta’ dawn il-korpi jwassal g?al distorsjoni sinjifikattiva tal-kompetizzjoni u li din id-dispo?izzjoni b’hekk ma tistax tir?ievi interpretazzjoni stretta.

73 B’hekk, l-espressjoni “sinifikanti” g?andha tinftiehem b?ala li hija inti?a li tirrestrin?i l-kamp ta’ applikazzjoni ta’ e?enzjoni mit-taxxa, skont l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt

Direttiva, tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku g?al dawn l-attivitajiet.

74 Madankollu, jekk din l-espressjoni g?andha tinftiehem b?ala li tfisser notevoli, jew e??ezzjonali, il-kamp ta' applikazzjoni tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku e?enti mit-taxxa ji?i esti? b'mod ?baljat. Min-na?a l-o?ra, kieku l-e?enzjoni mit-taxxa ta' dawn tal-a??ar kien a??ettat biss fil-ka? fejn iwassal biss g?al distorsjonijiet ta' kompetizzjoni tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, il-portata tieg?u ti?i effettivament ?irkuskritta.

75 Sussegwentement, g?andu ji?i mfakkar li, skont it-tielet subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, il-korpi rregolati mid-dritt pubbliku g?andhom jitqiesu li huma persuni taxxabbli g?all-attivitajiet elenkati fl-Aness D tag?ha, sa fejn dawn mhumiex "tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu". Fi kliem ie?or, l-e?enzjoni mill-VAT ta' dawn il-korpi huwa a??ettat sa fejn dawn l-attivitajiet huma tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, peress li huwa pre?unt li d-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni li jirri?ultaw minnhomm ukoll ikunu tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu

76 Madankollu, peress illi, hekk kif jirri?ulta mill-punt 38 ta' din is-sentenza, it-tieni u t-tielet subparagrafi tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva huma marbutin fil-qrib sa fejn huma jsegwu l-istess g?an u l-istess lo?ika, l-espressjoni "sinifikanti" g?andha ti?i intepretata fis-sens li l-e?enzjoni tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku tista' ti?i a??ettata biss fil-ka? fejn din twassal biss g?al distorsjonijiet tal-kompetizzjoni tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu.

77 Fl-a??ar nett, l-osservanza tal-prin?ipju ta' newtralità fiskali ssostni din l-interpretazzjoni. Fil-fatt, l-argument sostnut mill-awtoritajiet lokali kkon?ernati li jg?id li l-korpi rregolati mid-dritt pubbliku m'g?andhomx ikunu su??etti g?all-VAT ?lief fil-ka? biss fejn id-distorsjonijiet ta' kompetizzjoni li jirri?ultaw minn e?enzjoni mit-taxxa huma notevoli, jew e??ezzjonali, jo?loq sitwazzjoni fiskali li fiha numru sinifikattiv ta' operaturi privati li jeffettwaw l-istess operazzjonijiet b?al dawk imwettqa minn dawn il-korpi ji?u ttrattati b'mod differenti minn dawk fil-qasam ta' intaxxar tal-VAT, ha?a li tikkostitwixxi ?sara sinjifikattiva g?all-prin?ipju ta' newtralità fiskali.

78 Min-na?a l-o?ra, l-e?enzjoni mill-VAT ta' dawn il-korpi, fl-ipote?ijiet fejn ma twassalx g?al distorsjoni tal-kompetizzjoni jew li twassal g?al distorsjonijiet tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu, twassal g?all-?sara l-iktar ristretta possibbli g?all-prin?ipju ta' newtralità fiskali.

79 G?alhekk it-tielet domanda g?andha ting?atlha r-risposta li l-espressjoni "sinifikanti", skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, g?andha tinftiehem fis-sens li d-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni attwali jew potenzjali g?andhom ikunu akbar minn dawk li huma tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu.

Fuq l-ispejje?

80 Peress li l-pro?edura g?andha, fir-rigward tal-partijiet fil-kaw?a prin?ipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tidde?iedi fuq l-ispejje?. L-ispejje? sostnuti g?as-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-?ustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistg?ux jit?allsu lura.

G?al dawn il-motivi, Il-Qorti tal-?ustizzja (Awla Manja) taqta' u tidde?iedi:

1) **It-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva tal-Kunsill 77/388/KEE, tas-17 ta' Mejju 1977, fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? – Sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur mi?jud: ba?i uniformi ta' stima, g?andu ji?i interpretat fis-sens li d-distorsjonijiet sinifikattivi tal-kompetizzjoni li g?alihom twassal l-e?enzjoni tal-korpi rregolati mid-dritt pubbliku li ja?ixxu b?ala awtoritajiet pubbli?i g?andhom ji?u evalwati fir-rigward tal-attività inkwistjoni, inkwantu tali, ming?ajr ma din l-evalwazzjoni tirrigwarda suq lokali inpartikolari.**

2) **It-termini "iwassal g?al" skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva g?andhom ji?u interpretati fis-sens li jie?du inkunsiderazzjoni mhux biss il-kompetizzjoni attwali, i?da ukoll il-kompetizzjoni potenzjali, sa fejn il-possibbiltà g?al operatur privat li jid?ol fis-suq rilevanti tkun reali, u mhux purament ipotetika.**

3) **L-espressjoni "sinifikanti", skont it-tieni subparagrafu tal-Artikolu 4(5) tas-Sitt Direttiva, g?andha tinftiehem fis-sens li d-distorsjonijiet tal-kompetizzjoni attwali jew potenzjali g?andhom ikunu akbar minn dawk li huma tant ?g?ar li ma jkollhomx g?alfejn jitqiesu.**

Firem

* Lingwa tal-kaw?a: l-Ingli?.